

Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri bilməlidir ki, ölkəmizin ərazi bütövlüyü nəyin bahasına olursa olsun, bərpa edilməlidir.

Heydər ƏLİYEV

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır

3 mart 2018-ci il № 17 (2233)

Qiyməti 25 qəpik

Ön xətdən reportaj

Qarlı zirvələrin müdafiəçiləri

Azərbaycanın Qərb bölgəsini müharibənin odlu-alovlu illərində tanıyıram. 1993-1994-cü illərin şiddətli döyüşləri bu yerləri də əhatə edib. Yerli özü-

nümüdafiə dəstələri yarananda yaşından asılı olmayaraq hamı silaha sarılaraq düşmənlə mübarizəyə qalxmışdı. Bu rayonda elə sərhədyanı kənd-

ləri tanıyıram ki, topa-gülləyə tutulub, amma heç kəs evini tərk etməyib. Vətənimizi öz evimiz bilib qorumaq borcumuzdur. Yurdumuz hansı dağ-

dan, daşdan başlanırsa, o yer bizə müqəddəsdir, çünki doğduğumuz, üzərimdə boy atdığımız torpağın bir parçasıdır.

(Ardı 2-ci səhifədə)

“Döyüşə hazırıq!”

3-cü səhifədə

Gəncləri bir amal ətrafında birləşdirən təhsil ocağı

4-cü səhifədə

Gənc vətənpərvərlərimiz

5-ci səhifədə

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin fəaliyyətində hərbi dənizçilik aspektləri

7-ci səhifədə

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

"Qəhrəmanın adına layiq olmaq əsas amalımızdır"

Qatardan düşən kimi təmiz hava adamı ovsunlayır. Üzü dağlara boylanıram, hər tərəf ağ örpəyə bürünüb. Zabit Vüqar Hüseynovla köhnənin dostları kimi görüşürük. Neçə vaxtdan bəri dağlara aramsız qar yağdığını deyir. Qeyri-ixtiyari zirvələrdə torpaqlarımıza keşik çəkən gənclərimizi düşünürəm. "Görəsən, qar-çovğun onları üsütmür ki?" Xəyalım neçə illər gedib-gəldiyim o dağlara "ayaq açır". İlk vaxtlar ordumuz yeni formalaşırıdı, müstəqil dövlətimizin iqtisadiyyatı zəif olduğu üçün hərbi qulluqçularımız yetərincə təminatla malik deyildi. Amma indi belə deyil, güclənən dövlətimiz, artan iqtisadiyyatımız hesabına ordumuz da gündən-günə inkişaf edir, hərbi qüdrətini artırır. Zabitlə söhbətimdə də əsgərlərimizi soruşuram, "hər şey yaxşıdır, indi gedib görəcəksiniz", - deyir.

Maşına əyləşib yola düşürük, dağ kəndlərinə yeni çəkilmiş yol göz oxşayır. Həmsöhbətim deyir ki, bu yol abadlaşandan sonra gediş-gəliş də rahatlaşıb. Ətraf, sağ-sol kəndlərdir, bütün heyətlərdə canlanma var, hər kəs ordumuzun gücünə güvənib əmin-axayın doğma ocağında yaşayır. İki il əvvəl aprel döyüşləri insanlarımızı əmin etdi ki, Azərbaycanın qüdrətli ordusu, hər an hünər və şücaət göstərməyə qadir olan əsgər və zabitləri var. Bu gün doğma ordumuz ölkə rəhbərliyinin, şəxsən Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin diqqət və qayğısıyla tam əhatə olunub.

Bir azdan rahat yolumuzu enişli-yoxuşlu dağ yolu əvəz edir, peşəkar sürücü isə hərbi maşını məhərdə idarə edir. Zabit dostum da ondan razılıqla danışır, deyir ki, peşəsini sevən gəncdir.

Budur, qarlı bir zirvədə yerləşən döyüş postuna çatırıq. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Çingiz Qurbanovun xatirə guşəsi ilə rastlaşanda ayaq saxlayıb şəhid döyüşçümüzü ehtiramla yad edirik. Bəli, bu zirvədə bir vaxtlar Çingiz xidmət edib, dəfələrlə döyüş növbətçisi olub və bir gün düşmənin növbəti təxribatının qarşısını alanda qəhrəmancasına şəhid olub. Onun haqqında qəzetimizin ötən illik saylarında geniş yazılar dərc olunub və buna görə də bu dəfə qəhrəmanın adını daşıyan postda xidmət edən oğullarımızla sizləri tanış edəcəm.

İlk həmsöhbətim baş leytenant Nüsrət Rəhimovdur. Lap erkən çağlarından herbə bağlanıb, hərbi forma daşıyan insanlara həsəd aparıb və özü də belələrinin yolunu seçib. Gənc zabit söhbətinə Çingizlə bağlı xatirələriylə başlayır, onun Vətənə naminə yaşayıb mübarizə apardığını bildirir.

- Bu yerlərin hər qarışında qəhrəmanın xatirələri yaşayır, çox sadə, zəhmətkeş, vətənpərvər bir gənc idi, - baş leytenant deyir. - İndi hər birimiz qəhrəmanın ayaq basdığı mövqeləri qorumaqdan qürur duyuruq. Ali Baş Komandanımıza dönə-dönə minnətdaram ki, qəhrəman döyüşçünün valideynlərini şəxsən qəbul etdi, onlara igid övlad böyütdüklərinə görə təşəkkürünü bildirdi. Bu gün şəhid silahdaşımızın ailəsi dövlətə yüksək qayğısı ilə təmin olunub. Hamımız fəxrənlirik ki, güclü dövlətimiz var və hər şəhid ailəsinə hörmət, ehtiram göstərilir. Çingiz adına layiq olmaq, onun qəhrəmanlığını təkrar etmək əsas amalımızdır. Gördüyünüz kimi, döyüş növbətçiliyini həyata keçirdiyimiz ərazilər başdan-başa qara bürünüb, günorta havanın bir qədər mülayim keçməsinə baxmayaraq, gecə uzununu saxta, boran olur. Amma təbii çətinliklər bizi qorxutmur, çünki hərtərəfli sosial təminatımız var, isti paltarlar, yun corabla, əlcəklərlə təmin olunmuşuq və üstəgəl yüksək kalorili qidalar. Belə nümunəvi şəraitdə gecə-gündüz Vətənimizi qoruyuruq. Düşmən heç vaxt təxribat törətməyə imkan

tapa bilməz, çünki bu yerləri Çingiz kimi qəhrəmanın layiqli davamçıları qoruyur.

Qarlı zirvələrin müdafiəçiləri

Zabit döyüş növbətçiliyinin nümunəvi təşkil edilməsindən danışaraq deyir ki, sıralarımıza qəbul olunan əsgərlərin qarşılama mərasimi Milli Qəhrəmanımız Çingiz Qurbanovun xatirə kompleksi qarşısında baş tutur. "Elə döyüş növbətçiliyinin təlimatlandırılması da bu yerdə həyata keçirilir. Hər bir əsgərimizə Çingiz Qurbanovun kim olduğunu, hansı məqsəd naminə şəhidlik zirvəsinə ucaldığını başa salırıq. Qəhrəmanın ömür yolu şəxsi heyətimizə örnekdir. Əsgərlərimiz də onun yolunu davam etdirməyə, Vətənə onun kimi xidmət etməyə söz verirlər".

Üç qardaşdan biri

Elvin İbrahimov Tovuz rayonunun Əlibəyli kəndinin sakinidir. Babası Əlyar doğma el-obanın erməni işğalçılarından qorunmasında yaxından iştirak edib, könüllü döyüşçülərdən olub. Təkcə Elvin yox, özündən başqa iki qardaşı da odlu-alovlu illərin şahidi olan bir ağsaqqalın nəsihətləri ilə böyüyüb, Vətəni, yurdu necə sevməyi, qorumağı ondan öyrəniblər. Elvin deyir ki, qardaşları Ehtiram zabit, Emin isə giziri kimi hazırda Azərbaycan Ordusunda xidmətlərini davam etdirirlər. "İndi kendimizdə bizi herbçi ailəsi kimi tanıyırlar. Babam həmişə bizimlə müharibənin ağır-acı xatirələrini bölüşəndə düşməne nifrətdən qırıxan alınına baxardım. O deyirdi ki, yer kürəsində erməni faşistləri kimi qan içən, xain düşmən ola bilməz. Doğrudan belədir, qəsbkar Ermənistan öz havadarının köməyi ilə torpaqlarımızı işğal etmək üçün ən çirkin məqsədlərinə əl atıb. Bir dəfə kənd məktəbində tarix müəllimimiz Xocalı faciəsindən danışırıdı, bizə izah edirdi ki, düşmənlərimiz bu qətləmi törətməklə xalqımızın qürurunu sındırmaq məqsədi güdüblər. Amma 2016-cı ilin aprel zəfəri millətimizin qürurlu, mübariz və əyliməz olduğunu bütün bəşəriyyətə sübut etdi. Düşmən bildi ki, Azərbaycan tor-

rir və əgər diplomatik yolla məsələ həllini tapmayarsa, onda qüdrətli ordumuz öz qətiyyətini göstərəcəkdir. Məhz aprel döyüşlərində olduğu kimi...".

- Elvin, bir qədər də xidmət etdiyiniz bölmənin döyüş hazırlığından danış. Vəziyyət necədir, düşməne gücünüzü sübut etməyə qadirsinizmi?

- Əlbəttə. İstənilən an müharibə başlansa, bir nəfər kimi döyüşə atılmağa hazırıq. Baş leytenant Nüsrət Rəhimov kimi bacarıqlı, savadlı, qayğıkeş, vətənpərvər komandirimizin tabeliyində xidmət etməkdən qürurluyuq. Biz onun köməyi sayəsində hər şeyə nail olmuşuq, həm kifayət qədər hərbi təcrübəmiz, həm də tükənməz Vətən sevgimiz var. İnanın ki, hərbi əməliyyatlar başlasa, düşmən bir gün də qarşımızda tab gətirə bilməz.

Vətən sevgisi ilahi qüvvədir

Növbəti müsahibim isə Qələbə rayonundan hərbi xidmətə çağırılan əsgər Samir Baxışovdur. Onunla söhbətimdə məni maraqlandıran bir məsələ də ordu həyatı ilə bağlı gəncin təəssüratlarını qələmə almaqdır.

- Hərbi xidmətdə keçən günlərimizin dəyəri böyükdür, çünki ordu mühitində həm Vətəni qorumaq, həm də cəmiyyətin əsl vətəndaşları olmaq üçün zəruri keyfiyyətlərə yiyələnirik. Kim ordu həyatını qəhrəmanlıq məktəbi hesab edirsə, tam haqlıdır. Çünki orduda xidmət etməklə, özü də ön xətdə döyüş növbətçiliyi apararaq düşməne gücümüzü sübut edəcək döyüşçü kimi formalaşırıq.

- Bəs bacarıqlı əsgər olmanın sirrini nədə görürsən?

- İlk növbədə Vətən sevgisində. Adama inam, tükənməz döyüş iradəsi, aşılayan bu sevgi ilahi bir qüvvədir, - deyir əsgər tərəddüd etmədən suala cavab verir. - Əgər döyüş növbətçisi olanda, hansı müqəddəs əməl uğruna mübarizəyə hazır olduğunuzu məsuliyyətini hiss edirsinizsə, deməli, döyüşdə qalib olacaqsınız.

Samir doğru deyir, vətənpərvərlik elə bir ali hissdır ki, adamı qəhrəman olmağa, fədakarlıq göstərməyə ruhlandırır. Ürəklərində olan Vətən sevgisinin eşqi ilə Qarabağ müharibəsində qəhrəmanlıq göstərmiş nə qədər əsgər-zabit tanıyıram. Bir mayor dostum vardı, Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin, "Azərbaycan Bayrağı" ordenli Məhərrəm Seyidovu deyirəm. 1994-cü ilin yazında atəşkəs ərəfəsində Tərtər bölgəsində ağır döyüşlərin birində şəhid olmuşdu. O düşmən mühasirəsində son nəfəsində də döyüş mövqeyini tərk etmədi. Belə qəhrəmanlarımız çox olub. İndi onların adı, soyadı bir ailənin, bir nəslin yox, bütöv bir xalqın yaddaşında xatırlanır. Onları qəhrəmanlığa ruhlandıran əsas qüvvə isə müqəddəs Vətən sevgisi olub.

- Mən də Samirin söhbətinə

qüvvət olaraq demək istərdim ki, qalib döyüşçü olmaq üçün öz millətini, dövlətini sevir və varlığını Vətəninə bağlanmalısan, - deyir Quba rayonundan olan əsgər Rəfael Teymurov da fikirlərini bölüşür.

Qubalı əsgərə görə, mübariz, döyüşkən gəncliyi olan Azərbaycan dövləti tezliklə ərazi bütövlüyünü təmin edəcəkdir. "Apardığımız mübarizə haqq ışıdır, bütün dünya ictimaiyyəti artıq Ermənistanı işğalçı kimi tanıyır, amma nədənsə bu dövlətə gözün üstə qaşın var deyən tapılmır. Əgər belə davam edəcəksə, Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə düşməne öz gücümüzü yenidən sübut edəcəyik. Biz müstəqil Vətənimizi son qarışına kimi azad görmək həsrətimizdir və Qələbəmizi mütləq təmin edəcəyik."

Əziz oxucu, döyüş mövqeyindən hazırladığım bir yazı ilə bütün əsgərlərimizin fikirlərini, ürək sözlərini qələmə almaq mümkün deyil. Odur ki, növbəti yazılarımızı izləyin...

Polkovnik-leytenant
Arif PƏNAHOV,
"Azərbaycan Ordusu",
fotolar
çavuş
Namiq PƏNAHOVUNDUR

Azərbaycan ilə NATO-nun təhsil üzrə ekspertlərinin görüşü keçirilir

Hərbi təhsil sisteminin müəyyən sahələrinin inkişafına yardım üzrə Azərbaycan-NATO Birgə Fəaliyyət Planına

əsasən, Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasında Müdafiə Nazirliyinin və NATO-nun mütəxəssisləri arasında növbəti işçi görüşü keçirilir.

Tədbirdə "Müdafiə Təhsilinin Genişləndirilməsi Proqramı" çərçivəsində 2017-ci ildə həyata keçirilən fəaliyyətlər təhlil edilir, eləcə də cari il üçün planlaşdırılan tədbirlər və əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri ilə bağlı müzakirələr aparılır.

**Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti,
foto
Əsgər
Rəhim YUSİFLİNİDİR**

Bakıda NATO-nun mobil təlim qrupu tərəfindən seminar keçirilir

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin NATO ilə 2018-ci il üçün fərdi tərəfdaşlıq üzrə Əməkdaşlıq Proqramına əsasən Bakıda Şimali Atlantika Alyansının Ramştayn Hərbi Hava Qüvvələri Komandanlığının mobil təlim qrupu tərəfindən seminar keçirilir.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, seminarda NATO nümayəndə heyəti tərəfindən iştirakçılara hava əməliyyatlarının aparılması, hava nəqliyyatı əməliyyatlarının planlaşdırılması və icrası, eləcə də müharibə zonasında axtarış-xilasetmə əməliyyatlarının keçirilməsi və digər mövzularda brifinqlər təqdim olunur.

Tədbirdə müxtəlif qoşun növlərindən hərbi qulluqçular iştirak edirlər.

**foto
gizir
Mövlan NƏSİRZADƏNİDİR**

Erməni kəndinin Azərbaycan Ordusu tərəfindən atəşə tutulması barədə məlumatlar düşmənin dezinformasiyasıdır

Erməni kəndinin Azərbaycan Ordusu tərəfindən atəşə tutulması barədə məlumatlar ermənilərin növbəti dezinformasiyasıdır.

Bu, Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində erməni kəndinin guya Azərbaycan Ordusu-

nun bölmələri tərəfindən atəşə tutulması barədə düşmən tərəfinin yaydığı xəbərle bağlı Müdafiə Nazirliyinin AZƏRTAC-a açıqlamasında qeyd olunub.

Nazirliyin məlumatında bildirilib ki, ermənilər bu cür bəyanatla gələcək təxribatlarına zəmin yaradırlar.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin nümayəndə heyəti Moskvada səfərdədir

Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisinin müavini - Döyüş Hazırlığı və Hərbi Təhsil Baş İdarəsinin rəisi general-leytenant Nizam Osmanovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Moskva şəhərində keçiriləcək "Beynəlxalq ordu oyunları - 2018" yarışlarının planlaşdırma konfransında iştirak edəcək.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidmətinin məlumatına əsasən, tədbir zamanı yarışların şərtləri və qaydaları müzakirə olunacaq, eləcə də müsabiqənin keçirilmə yerlərinə baxış keçiriləcək.

Hərbçilərin beynəlxalq yarışlarında Azərbaycan Ordusunun nümayəndələrinin "Dəniz kuboku", "Tank biatlonu", "Artilleriya atəşinin ustaları", "Snayper həddi" və "Səhra mətbəxi" müsabiqələrində iştirakı, o cümlədən "Dərinlik" və "Qoşun kəşfiyyatının əlaçları" müsabiqələrində müşahidəçi qismində təmsil olunmaları planlaşdırılır.

Azərbaycan, Belarus, Qazaxıstan, İran, Çin və Rusiya ərazisində təşkil olunacaq 27 beynəlxalq müsabiqədən ibarət "Beynəlxalq ordu oyunları - 2018" yarışlarının cari ilin iyulun 28-dən avqustun 11-dək keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Ermənistan silahlı birləşmələri atəşkəs rejimini pozub

2 mart 2018-ci il.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini 126 dəfə pozub.

Ermənistan Respublikası İcevan rayonunun Berkaber, Paravakar kəndlərində və adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Qızılhacılı kəndində və adsız yüksəkliklərdə, Berd rayonunun Çinari kəndində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Ağdam kəndində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonunun Göyəli kəndində yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun işğal altında olan Göyxar, Çiləbürt, Ağdam rayonunun Baş Qərvənd, Cəvahirli, Qaraqaşlı, Şirvanlı, Kəngərli, Sarıcalı, Mərzili, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Aşağı Veysəlli, Qobu Dilağarda, Qərvənd, Qaraxanbəyli, Qorqan, Kürdlər, Horadiz, Cəbrayıl rayonunun Nüzgar və Mehdili kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər, Ağdam və Xocavənd rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqələri atəşə tutulub.

Gənc zabitlərimiz

"Döyüşə hazırıq!"

Leytenant Əliyər Əliyev uğurlarla dolu, qarşısında uzun bir həyatı olan gənc zabitdi. 23 yaşına baxmaya-raq qazandıqları həmyaşıdlarından daha çoxdu. Uğurlarından heç vaxt kifayətlənməyən Əliyər, həmişə daha ar-tığını hədəfləyir, ən yaxşılardan olmağa çalışır.

Əliyər zəhmətkeş kəndli ailəsində dünyaya göz açıb. Sadə bir ailədə böyüyüb və diqqətdən yayınmayan zəkası və yaşıdlarına görə inkar edilməyəcək atletik bədən forması ilə seçilib. Fərqli formada böyüdülmüş Əliyər məktəb yaşına çatanda artıq riyazi hesablamalar etməyi bacarıb, sərbəst şəkildə yaza bilirdi. Ailəsi tərəfindən aşılana öyrənmə marağı məktəb illərində riyaziyyat, fizika, kimya və coğrafiyanı yaxşı oxumasına səbəb oldu. Dərslərində diqqətli və məsuliyyətli olan şagird ətrafındakıları qışqandıracaq biliyə sahib idi. Atletik bədən quruluşunun səbəbi isə nizamlı qida-

lanma ilə yanaşı, mütəmadi idmanla məşğul olması idi. Bu idman digər uşaqlar kimi futbol oynamaqdan ibarət deyildi. Fiziki göstəricilərini artırmaq üçün gündəlik bir saat standart idman hərəkətləri edirdi. Bütün bunlar isə fiziki vərdişlərinin artmasına səbəb olurdu.

Artıq 11-ci sinifdə oxuyan Əliyər ali təhsil almaq üçün universitetə hazırlaşdı. Bir gün dostu Sərxanla əsgərləri, zabitləri görür, özlərini hərbi kimi təsəvvür edirlər. Bu təsəvvürü reallaşdırmağın öz əllərində olduğunu dərk edən gənclər hərbi olmaq qərarına gəlirlər. Əliyər bu seçimindən ailəsinə

bəhs edir. Atası Əsgər kişi oğlunun məqsədindən çox şad olur. Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə daxil olan gənc hərbi təhsil proqramını mənimsəmək üçün səbirsizləndi. Geyindiği forma, aldığı təhsil onun üçün qürurvericiydi. Ürəyindəki Vətən sevgisi, hərbi olmaq xəyalları onu daha da ruhlandırır.

Kursant yoldaşlarından da nümunəvi davranışı ilə seçilən Əliyər artıq leytenant rütbəsiylə Vətənimizin keşiyindədir. Tutduğu yolun sevinci yaşıl gözündən, enli çiyinləri üstündə daşdığı rütbənin qüruru isə məğrur simasından sezilir. Artıq onun xəyalları gerçək olub, zabitdir, ön xətdə torpaqlarımızı qoruyanların arasındadır.

- Vətən sevgisi ailədən, təhsildən və daxildən gələn bir hissdir. Elə bir azərbaycanlı tanımır ki, bu hissi yaşamınsın. Əsgərlərimin hər birində Vətən sevgisini, torpaq həsrətini görürəm. Hər birinin nizamlı qidalanmasına, hər gün idmanına diqqət edirəm. Döyüş növbəsindən qayıdıqdan sonra istirahət edən əsgərlərimlə asudə vaxtlarda mənəvi-psixoloji söhbətlər edirəm. Onlara hər zaman deyirəm ki, yanınızdakı əsgər yoldaşlarınıza yaxşı baxın, yardıma ehtiyacları olduqda kömək edin, gələcəkdə döyüş meydanında bir-birinizə canınızı əmanət edəcəksiniz. Hamınız təkliddə təcrübəli əsgər ola bilərsiniz, amma düşmənlə üz-üzə gəldikdə bu kifayət etməyəcək. Birlikdə yenilməz ordu, keçilməz sədsiniz. Hər birimiz döyüşə hazırıq, Ali Baş Komandanın əmrini gözləyirik, - leytenant Əliyər Əliyev deyir.

**Baş leytenant
Ceyhun CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan Ordusu",
foto
Coşqun CƏFƏROVUNDUR**

Hərbi təhsil

Gəncləri bir amal ətrafında birləşdirən təhsil ocağı

Naxçıvanlılar tarixən hərbi peşəsinə maraqlı olublar. Nəinki Azərbaycanın, Rusiya hərbi tarixində yüksək mövqə tutan Hüseyn xan Naxçıvanski, Cəmşid Naxçıvanski, Əbülfət ağa Şaxtaxtinski kimi görkəmli sərkərdələr özlərindən sonrakı nəsillər üçün əsl qəhrəmanlıq, cəsurluq örnəyi qoyublar. Təsadüfi deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev Sovet rejiminin tüğyan etdiyi bir zamanda bütün çətinliklərə rəğmən Bakıda yaratdığı hərbi təhsil ocağına Cəmşid Naxçıvanski adını vermişdi. 70-ci illərdə yaradılan lisey məhz Azərbaycanın bugünkü müstəqilliyinə hesablanmışdı.

Naxçıvanlıların hərbi peşəsinə olan sonsuz marağını və ordu quruculuğuna verə biləcəyi töhfələri nəzərə alan ulu öndər Heydər Əliyev bu qədim diyarda da hərbi təhsil ocağının yaradılması ilə bağlı 13 mart 1998-ci il tarixli sərəncam imzaladı. Bununla da muxtar respublikada ilk hərbi təhsil ocağının təməli qoyuldu.

Filial kimi fəaliyyətə başlayan lisey ildən-ildən gənclərin marağını artırdı. 1999-cu il oktyabrın 13-də, onun yeni tədris korpusunun açılışında iştirak edən dahi rəhbər Heydər Əliyev deyib: "Mən özünü bu peşəyə həsr edənləri yüksək qiymətləndirirəm. Umidvaram ki, Naxçıvan filialı qısa müddətdə genişlənəcəkdir. Buraya 100 yox, 200, bəlkə də ondan daha artıq gənc qəbul edib hazırlamaq mümkündür ki, bizim zabit kadrlarımız daha çox olsun". Böyük ümidlərlə səsləndirilən bu fikir çox keçmədi ki, reallığa çevrildi. Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin 27 fevral 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə filialın əsasında Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey fəaliyyətə başladı.

Hərbi lisey şəhərçiyində müəllifi heykəltəraş Ömər El-

darov olan ümummilli liderin tunc büstü ucaldılıb, ikimərtəbəli qərargah binası, 750 nəfərlik yeməxana, ən müasir avadanlıqlarla ilə təchiz olunmuş tibb məntəqəsi, idman zalı, futbol meydançası və s. istifadəyə verilib.

Müasir hərbi təhsil ocağında fizika, kimya, biologiya laboratoriyaları, kompüter otaqları, tarix, ingilis dili, riyaziyyat, hərbi topoqrafiya və ədəbiyyat kabinetləri yaradılıb və tədris proqramına uyğun avadanlıqlarla təmin olunub.

2005-ci ilin dekabrında muxtar respublikaya səfəri zamanı ölkə başçısı İlham Əliyev Hərbi liseydə olaraq, burada yaradılan şəraiti yüksək qiymətləndirib.

İndi nəinki muxtar respublika üzrə, Azərbaycanın bir çox bölgələrindən təhsil almaq üçün gənclər də bu hərbi təhsil müəssisəsinə üz tuturlar. Belə gənclərdən biri də Goranboy rayonundan olan Rəvan Məmmədovdur. Düşməne olan nifrət hissi, Vətənin müdafiəsində dayanmaq arzusu onu da bu ünvanı gətirib.

Salyandan olan Ələsgər Rəsulov bildirir ki, televiziya vasitəsilə bu Hərbi liseyə tanış olub. Buradakı şəraitdən

razi qalan valideynləri də onun Naxçıvanda təhsil almasına qarşı çıxmayıblar.

"Hələ orta məktəbdə oxuduğum illərdə "Kim olmaq istəyirsən?" mövzusunda yazdığım inşaya bu suala belə cavab vermişdim: "General." Bu məktəbə qəbul olunduğumu eşidəndə sevincimin həddi-hüdudu yox idi. Artıq liseyi bitirirəm. Lisey həyatı çox şey qazandırdı bizə. Yüksək təhsil, nizam-intizam, fiziki və mənəvi güc". Bu sözləri isə Ucardan olan kursant Səfər Səfərlı deyir.

Hərbçilərdə müşahidə etdiyi çeviklik, cəsurluq, vətənpərvərlik Lənkəranda Naxçıvana yol alan Ziya İbadzadənin də yiyələnmək istədiyi keyfiyyətlərdir. Onun üçün Vətən hər şeydən öndə gəlir. "Vətənin keşiyində dayanmaq, ölkəmizin ərazi bütövlüyünü qorumaq, millətini, dövlətini ürək-dən sevən hər bir azərbaycanlı gəncin müqəddəs borcudur", - deyir.

Şəhur rayonunun Vərməziyar kəndindən olan Hidayət İsmayilov isə Xocalı faciəsini televiziya izlədikdən sonra taleyini hərbiyə bağlamaq qərarına gəlib.

Bu gün dövlətin diqqət mərkəzində saxladığı prioritet sahələrdən biri təhsilin inkişafıdır. Bu istiqamətdə son illərdə aparılan məqsədyönlü islahatlar müasir düşüncə tərzinə malik, bilikli, dövlətçiliyimizə sadıq vətənpərvər gəncliyin yetişməsinə əsaslı zəmin yaradıb. Əgər bir ölkənin gəncliyi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilirsə, təbii ki, orada hərbi təhsilin inkişafı da qaçılmaz olacaq. Bu səbəbdən ki, liseyə maraq ilbəil artır. Bu gün Hərbi liseyin yüzlərlə məzununu ali hərbi məktəblərdə təhsillərini davam etdirir və ordumuzun sıralarında xidmət edirlər.

Kapitan Bəhrüz Ziyadov bu təhsil ocağının məzunlarındandır. Onun üçün doğma liseyde çalışmaq, xidmət etmək qürurvericidir. Sevdiyi, seçdiyi peşəsinə yiyələndiyi üçün Hərbi lisey minnətdar olduğunu bildirir.

2016-cı ilin aprelində Silahlı Qüvvələrimizin işğal altında olan torpaqlarımız uğrunda həyata keçirdiyi uğurlu əməliyyatlar, qazandığı qələbələr, Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinə qayıdış liseyin kollektivində də böyük ruh yüksəkliyi yaradıb. Bu uğurlu əməliyyatlarda öz şücaəti ilə düşməne layiqli cavab verənlər sırasında Hərbi liseyin məzunları da var. Aprel döyüşlərində şəhid olan zabitimiz Qabil Orucəliyev kimi gənclər Vətənin iftixarı, gələcək nəsillər üçün örnəkdir. Həmçinin içdikləri hərbi anda sadıq qalaraq, Vətənin hər qarışı uğrunda mübarizə aparan və müxtəlif illərdə şəhidlik zirvəsinə yüksələn məzunlardan kapitan Ceyhun Orucəliyev, baş leytenantlar Cəfər Cəfərovun, Şəhriyar Məmmədovun, Orxan Quliyev, Tural Haşımli-

lərində müntəzəm iştirak edərək yüksək nəticələr əldə edirlər. Təhsil, idman, mədəni sahələr üzrə liseyde 31 adda dərnək fəaliyyət göstərir.

Gələcəyin zabitlərini yetişdirmək kimi şərəfli missiyanı üzərlərinə götürən Hərbi liseyin pedaqoji kollektivi öz məsuliyyətlərini dərk edir. Hər il yüksək səviyyədə keçirilən buraxılış mərasimi, yaradılan əlverişli şərait tədris prosesini düzgün istiqamətləndirməyə kömək edir.

Otən il iyunun 22-də Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyin kursantlarının buraxılış mərasimində iştirak edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Vasif Talıbov deyib: "Müasir dövrdə ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin mühüm bir istiqamətini ixtisaslı kadrların yetişdirilməsi təşkil edir. O ordu güclüdür ki, onun sıralarında peşəkar zabit heyəti var. Zabit heyəti isə öz-özünə formalaşmır. Bu gün biz iftixar hissi ilə deyə bilərik ki, Silahlı Qüvvələrimiz üçün zabit korpusunun formalaşması işinə Ulu Öndərimizin adını daşıyan Hərbi li-

sey de öz töhfəsini verir". Naxçıvan bütün dövrlərdə Azərbaycan mədəniyyətinə, elminə, təhsilinə, incəsənətinə layiqli töhfələr verib. Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey də, öz növbəsində, Azərbaycan hərbi tarixində parlaq səhifələr açacaq.

Ruhhiyyə RƏSULOVA,
Naxçıvan Televiziyasının
baş redaktoru

Müdafiə Nazirliyinin təşviqat qrupu Sumqayıt və Abşeronda olub

Gənclərə hərbi vətənpərvərlik və milli-mənəvi dəyərlərin təbliğinə yarıdımçı olmaq üçün Müdafiə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə silsilə tədbirlər davam edir. Təşviqat qrupu növbəti dəfə Sumqayıt və Abşeron rayonlarında yerləşən orta məktəblərin hərbi rəhbərləri və şagirdləri ilə görüşüb.

Polkovnik Həbib Məmmədov bildirib ki, indi parta arxasında əyləşən şagirdlər saba-

hın əsgərləri, cəsur, mərd, qorxmaz Vətən qoruyucularıdır. "Torpaqlarımızın bir qisminin işğal altında olduğu bir şəraitdə, onlarda hərbi peşələrə

maraq yaratmaq, Vətəne sevgi, dövlətçiliyimizə sədaqət ruhu aşıllamaq günümüzün vacib tələblərindən biridir. Gənclərin ilkin hərbi biliklərə yiyələnmə-

sində, fiziki və psixoloji cəhətdən orduya hazırlanmasında, məktəblərdə tədris olunan gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı fənninin səmərəli tədrisi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu vacib sahədə Müdafiə və Təhsil nazirliklərinin qarşılıqlı fəaliyyəti olduqca önəmlidir".

Polkovnik-leytenant Azər Əliyev isə şagirdlərə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə, Hərbi Tibb Fakültəsinə və Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyə qəbul qaydaları haqqında müfəssəl məlumat verib, bu məktəblərin təminatından, sosial-məişət şəraitindən, təhsildən danışib. O bildirib ki, güclü ordunun əsas bazasını sa-

vadlı və bacarıqlı zabitlər təşkil edir. "Bu gün hərbi məktəblərimizdə kifayət qədər təcürbəli müəllimlərimiz var. Müasir texniki avadanlıqlar ilə təchiz olunmuş dərs siniflərimiz, praktik vərdişlərin artırılması üçün təlim mərkəzlərimiz yaradılıb. Dünyanın bir çox ölkələrindən də bizim məktəblərdə təhsil alan kursantlar var. Kursantlarımızdan yüksək nəticə göstərənlər xarici ölkələrə təlim kurslarına göndərilir".

Tədbirdə, həmçinin hərbi məktəblər haqqında videoçarxlar nümayiş etdirildi, qəbulla bağlı şagirdlərin sualları cavablandırıldı və igid kəşfiyyatçılarımızdan bəhs edən film nümayiş olundu.

Leytenant
Mahmud MÖHBALİYEV,
"Azərbaycan Ordusu"

Lənkəran şəhərində yerləşən 4 saylı humanitar təmayüllü məktəb-lisey Qarabağ şəhidi Vaqif Əliyevin adını daşıyır. Əvvəlcə şəhid məzun haqqında qısa məlumat vermək istərdim. 1971-ci ildə Lənkəran şəhərində dünyaya gəlib və 4 saylı orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Mühəndislər İnstitutuna daxil olub. Vaqif Əliyev 1989-cu ildə Sovet ordusuna çağırılıb. Torpaqlarımız hərbi təcavüzə məruz qaldığı vaxtlarda könüllü olaraq Laçın, Kəlbəcər, Füzuli rayonlarında gedən döyüşlərdə iştirak edib. 1992-ci il döyüşlərin birində şəhid olub. Lənkəran şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında dəfn edilib.

Məktəbin direktoru Yegane Əsgərova söhbəti zamanı bildirdi ki, hər bir xalqın gələcəyə olan ümidləri məhz gənclərlə bağlıdır. "Gənclərin vətənpərvər ruhda yetişdirilməsi hər bir ölkə üçün başlıca məsələdir. Vətənpərvərlik hissi öncə ailədən başlanır və şagird partası arasında davam etdirilir. Ümummillilə lider Heydər Əliyev çıxışlarında gənclərin vətənpərvər ruhda böyüməsinin və yüksək biliklərə malik olmasının vacibliyini hər zaman vurğulayıb. Məhz Ulu Öndər tərəfindən əsas qoyulmuş gənclər siyasətimiz hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilir. Ölkə rəhbərliyinin gənclərin təhsilə və tərbiyəsinə olan diqqət və qayğısının nəticəsidir ki, hazırda gənclərimiz vətənpərvər ruhda formalaşırlar".

Yegane xanımın sözlərinə görə, pedaqoji kollektivlərin əsas vəzifəsi gələcəyin yüksək dünyagörüşlü, Vətənə, xalqa sədəqətli gəncliyini formalaşdırmaqdır.

- Məktəbimizin gəncləri müxtəlif müsabiqələrdə bizi təmsil edir, - deyə müsahibim söhbətinə davam edir. - Qazandığı uğurlarla məktəbimizin adını ucaldan şagirdlərimizdən biri 7-ci sinif şagirdi Hüseyn İsayadə kikkoksinq idman növü üzrə yarışları arasında qalib olub. Ümummillilərimiz Heydər Əli-

yevin anım gününə həsr edilmiş cüdo üzrə yarışda Mehdi Əliyev fərqlənərək diplomla təltif edilib. Hər bir gəncliyimizin uğuru bizim məktəbin, müəllimlərin uğurudur. Ümid edirəm ki, məktəblilərimiz gələcəkdə ölkəmizi daha genişmiqyaslı yarışlarda təmsil edəcəklər.

Ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, bu məktəbdə də hər gün birinci dərslər Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninin ifası ilə başlayır. Müəllimlərin tədris etdikləri dərslərdən əlavə vətənpərvərlik hisslərinin təbliğinə yönəlmiş informasiyalar da gənclərə çatdırılır. Aşağı siniflərdə ayda bir neçə dəfə vətənpərvərlik mövzusunda rəsm müsabiqələri keçirilir. Fərqlənən şagirdlər diplom və hədiyyələrlə mükafatlandırılır. Hər bir azərbaycanlı yaşımdan asılı olmayaraq dövlətin atributları haqqında məlumatlı olmalıdır. Bir sözlə, hər bir müəllimin əsas vəzifəsi gənc nəslə xalqımıza layiq vətəndaş kimi tərbiyə etməkdir.

Tədris işləri üzrə direktor müavini İlqar İsmayilov da bizimlə söhbətində məktəbdə vətənpərvərlik mövzularında tədbirlərin keçirildiyini bildirdi. "Belə tədbirlərimizdən biri də ölməz qəhrəman - Mübariz İbrahimovun doğum gününə həsr olunmuş "Hamımız Mübariz olaq" adlı ədəbi-bədii tədbir idi. Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimov gənc nəsil üçün vətənpərvərlik nümunəsidir. Şagirdlərimizə tariximizi təbliğ etmək üçün tez-tez muzeyləri ziyarət edirik. Hər il unudulmaz sərkərdəmiz general Həzi Aslanovun anım günündə Lənkəran şəhərində ev muzeyinin qonağı oluruq. İki dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş tank qoşunları general-mayoru Həzi Aslanovun ömür yolu gənclərimizə ön dəyərli nümunədir. Qan yaddaşılarımız olan 20 Yanvar hadisələrinə həsr olunmuş "Şəhidlik zirvəsi" adlı tədbirdə isə millətimizin azadlığa gedən yolunun

Vətənpərvərlik

Gənc vətənpərvərlərimiz

keşməkeşli, lakin şərəfli olduğu gənc tamaşaçılarımıza nümayiş etdirildi. Vətənpərvər oğulların xatirəsini yad etmək üçün müxtəlif yarış və müsabiqələr keçirilir, fərqlənən mükafatlandırılır".

Tədris olunan dərslər barədə də fikirlərini bizimlə bölüşən İlqar müəllim hərbi vətənpərvərlik mövzularını xüsusi qeyd edir. "Gənclərin çağırışçadəkki hazırlıq dərslərini geniş mənimsəyən şagirdlərimiz sabahın Və-

heç zaman sönmür. Onun sözlərinə görə, insan bu hissə ilə yaşamaq, Vətəninə, xalqına xidmət etməlidir.

- Müasir gəncliyimiz məhz yüksək təhsil ilə dövlətinə töhfə verməli, onu istər ölkə daxilində, istərsə də dünya arenasında layiqli təmsil etməlidir, - Aygün müəllim deyir. - Bizim peşəmizin əsas vəzifəsi də gənc nəslin müasir dövrə uyğun yetişdirilməsində vasitəçi olmaqdır. Kimliyindən asılı olmayaraq hər bir

rəm. Gənc yaşda olmasına baxmayaraq, kifayət qədər məlumatlı olan həmsöhbətim Azərbaycan əsgəri olacağı günü səbirsizliklə gözlədiyini bildirir. "Səngərlərdə xidmət edən əsgərlərimiz qürur yerimizdir. Hamı onlarla fəxr edir. Bir gün mən də fəxrlə "Əsgərim" deyəcəm".

Sonra Ayla Talışlı vətənpərvərlik ilə bağlı fikirlərini bölüşür. Soyadının xan nəslindən miras qaldığını söyləyir. "Dədələrimizin bizə bəxş etdiyi bu torpağın hər qarışı bizə əzizdir", - deyən vətənpərvər məktəblimiz babasının ehtiyatda olan zabiti olduğunu, Qarabağ müharibəsi zamanı Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərdə iştirak etdiyini vurğulayır.

Sultana Nəhmətova da məktəbdə aldığı təlim-tərbiyənin gələcək həyatında əvəzsiz rolu olacağını vurğulayır. "Biz Azərbaycan gəncliyi olaraq, dövlətimizin tarixini, milli-mədəni irsini dərinləndirən və gələcəkdə Vətənimizi qorumağa hazır olmalıyıq". Fəal şagirdə görə, vətənpərvərlik mövzusunda keçirilən tədbirlərin də bu sahədə əhəmiyyəti böyükdür.

Sabahın əsgəri olacaq Seymur Əliyev söhbətimizə qoşularaq mərd oğullarımızın sayında xoş və firavan yaşadıklarını uğurlu aprel döyüşü zamanı ordumuzun qısa müddətdə böyük zəfər qazandığını qeyd edir. "Aprel döyüşündə də şəhid olan qardaşlarımızın ruhu hər birimiz üçün doğma və əzizdir. Məhz qəhrəman oğullarımızın vətənpərvərliyinin sübutudur ki, düşmənlə tapdağında olan torpaqlarımızın bir hissəsi işğaldan azad olunub. Bu işə dövlət başçımızın qeyd etdiyi kimi, tarixi torpaqlarımıza qayıdışın başlanğıcıdır".

Lənkəran şəhərindəki məktəbdə apardığım müşahidələr, müəllim və şagirdlərlə maraqlı söhbətlərim mənə də ölkəmizdə layiqli gənc nəslin formalaşdığına əminlik yaratdı. Çox sevindim ki, hər bir məktəbli oğlumuz sabahın əsgəri olmağı, Vətənimizi qorumağı qarşısına məqsəd qoyub. Kim bilir, bu məktəblilər arasında neçə Mübarizlərimiz, Fəridlərimiz... yetişəcək!

**Leytenant
Fuad CƏFƏROV,
"Azərbaycan Ordusu"**

tən müdafiəçiləridir. İşğal altında olan torpaqlarımızın tarixi barədə geniş məlumat onlara yetərlənəcəkdir. Azərbaycan tarixi dərslərində Qarabağımızla bağlı mövzular gənclərimiz tərəfindən böyük maraqla mənimsənilir. Tarixə adını yazan qəhrəman oğul və qızlarımız böyüməkdə olan nəsillər üçün bir nümunədir. Əcdadları Bəbək ruhlı, Cavanşir əzmlilə, Tomris qeyrətli, Şah İsmayıl qətiyyətli olan bir nəsillər hər zaman ölkəsinin adını dünyaya tanıtmaya qadirdir. Gənclərimiz "Vətən məhəbbət, xalqa sədəqət, düşmənlərə nifrət" devisini hafizələrinə dərk edərək, doğma yurdumuzun gələcəyi naminə əllərindən gələni əsirgəməməyə borcludurlar".

Söhbətimizə sinif rəhbəri Aygün Hüseynova ilə davam edirik. Aygün xanım gənclərin Vətən sevgisini izah edərkən bildirir ki, Vətən sevgisi daxili bir hissə olaraq qəlbə alovlanır və

kəs dövlətinin uğurları üçün çalışmalıdır. Vətənpərvərlik yalnız əlinə silah alıb döyüşə atılmaq deyil, Vətənə naminə çalışmaq, onu bütün dünyada tanıtmaya çalışmaq üçün fədakarlıq göstərməkdir. Vətənpərvər gənclərimiz müasir dövrdə kifayət qədərdir. İstər idman yarışlarında, istər mədəniyyət və incəsənət tədbirlərində, istərsə də zəka oyunlarında Azərbaycan bayrağı yüksəklərdə dalğalanır. Azərbaycan bayrağı yüksəkdə dalğalanarkən, himnimiz səslənərkən dövlətə könüldən bağlı olan hər bir şəxs fəxr hissi keçirir.

Məktəbin dərslər otaqlarından birinə daxil oluruq. Şagirdlərin nizam-intizamı, səliqə-sahmanı ilk baxışdan bellilənir. Hamı bir nəfər kimi ayağa qalxır və bir ağızdan bizi salamlayır. Arxada əyləşib dərslərini izləyirəm. Murad Heydərov fəallığı ilə seçilən şagirdlərdən biridir. Söhbətə məhz onunla davam edirik.

Skautlar cəbhə bölgəsində xidmət edən əsgərlərlə görüşüblər

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi, eləcə də Xocalı soyqırımının 26-cı ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Skautlar Assosiasiyasının təşəbbüsü ilə Azərbaycan və Türkiyə skautlarından ibarət qrup cəbhə bölgəsində yerləşən "N" hərbi hissəsində xidmət edən əsgər və zabidlərlə görüşüb.

150 nəfərədək skautdan ibarət nümayəndə heyəti hərbi hissədə xidmət və məişət şəraiti ilə

tanış olub, əsgərlərlə söhbət apararaq onlara çətin və şərəfli xidmətlərində müvəffəqiyyətlər arzulayıblar. Gənc skautların Azərbaycan əsgərinə ünvanladıkları məktublar da şəxsi heyətə çatdırılıb.

Herbi hissəyə səfər çərçivəsində ərazidə ağaclar ekilib və qonaqlar əsgərlərlə birgə nahar ediblər.

**Müdafiə Nazirliyi
Mətbuat Xidməti**

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə ictimai-siyasi hazırlıq sistemində keçirilən dərs

(İctimai-siyasi hazırlıq dərslərinin qrup rəhbərinə dərsə hazırlaşmaq üçün kömək)

Suallar:

1. XVI əsrin başlanğıcında Azərbaycan ərazisinin tarixi coğrafiyası, ölkədaxili siyasi-iqtisadi vəziyyət, dövlət quruluşu və hərbi qüvvələr.
2. Səfəvilər sülaləsi, Azərbaycan Səfəvilər dövlətinin yaranması.
3. Səfəvilər dövləti və Osmanlı Türkiyəsi arasında münasibətlər.

XVI əsrin başlanğıcında Azərbaycan ərazisinin tarixi coğrafiyası, ölkədaxili siyasi-iqtisadi vəziyyət, dövlət quruluşu və hərbi qüvvələr

XV əsrin sonları-XVI əsrin başlanğıcına doğru Azərbaycanda bir sıra müstəqil feodal dövlətləri yaranmışdı ki, onlardan ən mühümü Şirvanşahlar, Qaraqoyunlu və Ağqoyunlu dövlətləri idi. Qaraqoyunlu və Ağqoyunlu dövlətlərinin ərazisi Cənubi Azərbaycanı və Qarabağı, şimalda Kür çayına qədər Gəncə və Şəmkiri əhatə edirdi. Hər üç dövlətin quruluşu eyni olub, bir-birindən əsaslı şəkildə fərqlənmirdi.

Fərq yalnız onda idi ki, Qaraqoyunlu və Ağqoyunlu dövlətləri aparatında Azərbaycan tayfalarının hərbi-feodal əyanları - baharlı və bayandırlı tayfaları əsas rol oynayırdılar. Hər iki sülalənin dövlət başçıları "padşah" titulu daşıyırdılar. Şirvanda isə dövlət hakimiyyəti feodal əyanlarına mənsub idi. Şirvan dövlətinin başçıları özlərini "şah" adlandırırdılar.

Hakim sülalənin üzvlərindən və ya məşhur emirlərindən təyin olunan ordunun baş komandanı Əmir-ül Ümərə (emirlər emiri) titulu daşıyır, padşahdan sonra birinci şəxs sayılırdı. Hərbi qüvvələr padşahın xüsusi və vilayət canişini qoşunlarından ibarət idi. Hər ikisi Azərbaycanın feodal qoşun hissəsini təşkil edirdi. Komanda heyəti feodal əyanlarından seçilirdi. Orduda ali rütbəli şəxs əmir adlanırdı. Vilayətlərdə emirlərin sırasından böyük emirlər ayrılırdı. Bunların da ordunun rəhbər heyətində xüsusi yeri vardı. Kiçik rəislər qibtaul adlanırdılar. Ordunun sırası tərkibi zireh geymiş süvarilərdən - puşandarlar, tirkətbən - oxatanlar, xidmətçilərdən ibarət idi. Komanda heyəti dəmir geyimlə yanaşı, zəif geyimlə də geyirdi. Ağqoyunlu əsgərləri başlarına şiş papaq qoyardılar. Qoşunun tərkibi müxtəlif idi: burada çəkməçi, tacir, tibb işçisi və s. peşə sahibləri vardı.

Mövzu: Azərbaycan orta əsrlərdə. Azərbaycan Səfəvilər dövləti.

İctimai-siyasi hazırlıq qrupunun rəhbərinə bu dərsə hazırlaşarkən Azərbaycan tarixinə dair müvafiq ədəbiyyatdan istifadə etmək və mövzunu bölmənin gündəlik həyatı ilə bağlamaq tövsiyə olunur.

Feodal pərakəndəliyi ölkənin ayrı-ayrı hissələri arasında təsərrüfat əlaqələrinin möhkəmlənməsinə mane olur və məhsuldar qüvvələrin inkişafını ləngidirdi. Ağqoyunlu şahzadələri arasında ara müharibələri, feodal hakimlərin özbaşınalığının artması kənd təsərrüfatı və sənətkarlığın tənəzzülünə səbəb oldu, şəhər və kənd əməkçilərinin vəziyyətini ağırlaşdırdı. Feodal pərakəndəliyi, həmçinin yadellilərə qarşı mübarizədə xalqın birliyinin yaranmasına mane olurdu. Odur ki, Azərbaycanı siyasi cəhətdən birləşdirmək zərurəti artıq meydana çıxmışdı. Bu birləşmə Azərbaycan əhalisinin geniş kütlələrinin mənafeyinə uyğun gəlirdi. Yalnız belə bir dövlət yaratmaq feodal pərakəndəliyini aradan qaldıraraq Azərbaycanın müstəqilliyini qorumaq olardı. Bu vəzifəni isə XIII yüzilliyin sonunda Azərbaycanın Ərdəbil şəhərində yaşamış Səfəvilər sülaləsinin yaratdığı Səfəvilər hakimiyyəti ələ keçirməyə başladı.

Səfəvilər sülaləsi, Azərbaycan Səfəvilər dövlətinin yaranması

Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində Səfəvilər dövlətinin özünəməxsus yeri vardır. Səfəvilərin hakimiyyət uğrunda mübarizəsi Şeyx Səfiəddindən sonra sülalənin görkəmli başçıları, o cümlədən Şah İsmayılın (1487-1524) dövründə kəskin xarakter aldı. Beləliklə, Səfəvilərin Ərdəbil hakimiyyətindən sonrakı dövrünü onların Azərbaycanın siyasi həyatında mühüm rol oynaması, bütün Azərbaycanda hakimiyyətin yaranması və möhkəmlənməsi dövrü kimi qiymətləndirmək olardı. Məhz Səfəvilərin Ərdəbil hakimiyyəti mərkəzləşmiş Azərbaycan dövlətinin yaradılması yolunda başlanğıc rolunu oynamışdır. XV əsrin ortalarından etibarən Səfəvilər daha fəal siyasət yürütməyə başladılar. Onlar uğurlu hərbi yürüşlər keçirərək böyük qənimətlər əldə edir və öz

mövqelərini möhkəmləndirirdilər. Əsrin II yarısında artıq Muğanın bir hissəsi, Qarabağ və Azərbaycanın Talış dağlarına qədər olan şərq torpaqları onların təsiri altına düşmüşdü. Həm də Səfəvilərin ayrı-ayrı nümayəndələri tarix səhnəsində daha ruhani başçısı kimi yox, siyasi xadim kimi çıxış edirdilər.

Səfəvilərin hakimiyyəti Şah İsmayılın dövründə daha da gücləndi. Onlar kütlələri öz tərəflərinə cəlb etmək üçün ədalətli qərarlar vəd edirdilər. Təkcə Ərzincan səfəri ərzində İsmayılın bayrağı altına müxtəlif tayfalardan 7 min qazi toplaşdı. Bu müşavirədə səfəvilər birinci zərbəni Şirvanşahlara vurmaq qərarına gəldilər. Çünki əks halda, yəni, Təbrizə hücum etməklə dərhal üç düşmənlə - Ağqoyunlu Əlvənd Mirzə və Muradla, habelə onlar müdafiə edən Şirvanşah Fərrux Yasarla üzleşməli olardılar. Beləliklə, 1500-cü ilin payızında qızılbaşlar (səfəvilər) Kürü keçib Şirvan ərazisinə daxil oldular. Şirvanın paytaxtı tutuldu, Fərrux Yasarın başı kəsildi, qızılbaşlar Şirvanşahların böyük sərvətini ələ keçirdilər. Sonra İsmayıl Bakı üzərinə yeriyərək onu ələ keçirdi. Ağqoyunlu Əlvənd Mirzə bundan bərk narahat oldu. O, İsmayılın cənuba doğru hərəkətinə nə qədər mane olmağa çalışsa da, buna müvəffəq olmadı. 1501-ci ilin ortalarında Naxçıvan ərazisində onlar arasında həlledici döyüş baş verdi. Bu döyüşdə İsmayıl əsl sərkərdəlik məharəti göstərərək qələbə qazandı.

Həmin qələbədən sonra, 1501-ci ilin payızında İsmayıl tənənə ilə Təbrizə daxil oldu və özünü şah elan etdi. Beləliklə, paytaxt Təbriz olmaqla Səfəvilər dövlətinin əsası qoyuldu. Azərbaycan Səfəvilər dövlətinin özəyi idi. Bu dövlətdə əhalinin etnik və mədəni birliyə malik çoxluğunu Azərbaycan türkləri təşkil edirdilər. Azərbaycanın etnik ünsürü dövlətin siyasi həyatında rəhbər rol oynayırdı. XVI əsrin ortalarına yaxın dövlətin 74 emirindən 69-u Azərbaycan türkü

idi. Ordu da əsasən Azərbaycan tayfalarından təşkil olunurdu. Şahın sarayında, hərbi strukturlarda və qismən diplomatik yazışmalarda Azərbaycan türkcəsindən istifadə olunurdu.

Səfəvilər dövlətinin yaranması Azərbaycan tarixində mühüm hadisə idi. Bu, ölkənin təsərrüfat həyatı üçün şərait yaratdı, yadellilərə qarşı xalqın mübarizəsini asanlaşdırdı.

Şah İsmayılın qələbələri çoxlarını narahat edirdi. Bəzi feodallar, hakimlər siyasi həyatda müstəqillik və hakimiyyət iddiası ilə çıxış edirdilər. Səfəvilər dövləti üçün təhlükəli düşmən-Murad padşah Həmədanda qoşun qalıqlarını toplayaraq qızılbaşlara zərbə endirməyə çalışırdı. Belə olduqda İsmayıl 12 min nəfərlik qoşunla Təbrizdən çıxaraq, Qızılüzən çayını keçib Həmədan yaxınlığına gəldi. 1503-cü il iyunun 21-də baş verən döyüş nəticəsində Muradın qoşunları məğlubiyyətə uğradı. Murad Şiraza qaçdı. İsmayıl onu təqib edərək İranın içərilərinə doğru irəlilədi və müqavimətsiz Şirazi ələ keçirdi. Beləliklə, Ağqoyunlu dövlətinin varlığını son qoyuldu. İsmayıl Əlvənd üzərində qələbə ilə İran və Əcəm İraqının xeyli hissəsinə yiyələndi.

Səfəvilər dövləti və Osmanlı Türkiyəsi arasında münasibətlər

Səfəvilər dövlətinin meydana çıxması və onun qüdrətinin artması Osmanlı Türkiyəsinə narahat edirdi. Osmanlı İmperiyası Səfəvilərin düşməni olan Ağqoyunlu padşahına kömək edir, yeni dövlətin möhkəmlənməsinə mane olmağa çalışırdı. Lakin Türkiyə sultanı II Bəyazıt Şah İsmayıla qarşı müharibəyə başlamağa cəsarət etməyərək, 1504-cü ildə bu dövləti tanımağa məcbur oldu. Bununla belə, Osmanlı feodalları Azərbaycanı və qonşu ölkələri ələ keçirmək iddialarından əl çəkmirdilər. Səfəvilər isə Gürcüstanı və Türkiyənin bir sıra şərq torpaqlarını özlərinə tabe etmək niyyətində idilər.

Şah İsmayılın ölümündən sonra onun oğlu I Təhmasib taxta çıxdı (1524-1576).

Süleyman Qanununin (1520-1566) vaxtında Osmanlı ali təbəqəsi öz nüfuz dairələrini şərq istiqamətində genişləndirmək cəhdlərindən əl çəkmirdi. Odur ki, qarşılıqlı hücumlar ara vermir, illərlə davam edirdi. Nəhayət, 1555-ci il mayın 29-da Amasiyada Səfəvi-Osmanlı müharibəsinin birinci mərhələsi başa çatdıran sülh müqaviləsi imzalandı. Bu sülhə görə, Qərbi Gürcüstan-İmeretiya, Məngreliya və Quriya Türkiyənin, Gürcüstanın şərq vilayətləri - Mesxi, Kartli, Kaxetiya və indiki Ermənistan Səfəvilərin ixtiyarına keçdi. Lakin bu sülh uzun sürmədi. XVI əsrin 70-ci illərindən etibarən Osmanlı işğalının yeni dövrü başlandı. Bu vaxt Səfəvilər dövlətinin başında Məhəmməd Xudabəndə (1578-1587), Osmanlı dövlətinin başında isə Sultan II Murad (1574-1595) dururdu.

Beləliklə, 1586-1589-cu illərdə bütün Azərbaycan Sultan II Muradın ordusu tərəfindən zəbt olundu. Səfəvilər ərazilərinin qalan hissəsini itirməmək üçün sülhə razılaşırdılar. 1590-cı ildə imzalanan İstanbul sülh müqaviləsinə görə, Azərbaycandan əlavə indiki Ermənistan, Gürcüstan, habelə İranın qərb vilayətləri Türkiyəyə verildi.

Səfəvilər dövləti tezliklə süquta uğradı.

Osmanlı ilə müharibənin davam etdiyi illərdə İranda hakimiyyət dəyişikliyi oldu. I Şah Abbas taxt-taca sahib oldu (1587-1629). O da Azərbaycana qarşı planlarını gizlətmirdi. 1607-ci ildən etibarən hərbi əməliyyatlara başlayan I Şah Abbas Şirvana hücum etdi. O, zəbt etdiyi ərazilərdə güclü farslaşdırma siyasətini yeridir, amansız bir idarə üsulu yaradırdı.

1639-cu il mayın 17-də Qəsri-Şirində imzalanmış sazişə görə Səfəvi-Osmanlı müharibəsinə son qoyuldu. Ərəb İraqı osmanlılara, Zəncir qalasından şərqdəki torpaqlar Səfəvilərə verildi. Səfəvilər Van və Qars qalalarına, həmçinin Ahalsixə hücum etməyəcəklərinə dair təminat verdilər. Səfəvilər dövlətinin süqutundan sonra Azərbaycan torpaqları parçalandı və ayrı-ayrı ərazilərdə xanlıqlar yaranmağa başladı.

Müdafiə Nazirliyi
Mənəvi-Psixoloji
Hazırlıq və İctimaiyyət
Əlaqələr İdarəsi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - 100

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin fəaliyyətində hərbi dənizçilik aspektləri

Azərbaycanın sahillərinin güclü müdafiəsinin vacibliyini 1919-cu ilin yayında Muğanda baş vermiş hadisələr göstərdi. Bolşeviklər burada mərkəzi hökumətin əleyhinə silahlı qiyam qaldıraraq, "Muğan-Lənkeran hərbi donanması" yaratdılar. Onun tərkibinə "Dmitri Milyutin" paroxodu, bir topla gücləndirilmiş "Vstreça", "Pereboynya", "Kura", "Bailov" və "Kaspi" döyüş katerləri, həmçinin 47 mm çaplı top və pulemyotla silahlanmış bir neçə motorlu barkas daxil idi. Xəzər dənizinin cənub-qərb sahilli boyunca reyslər edən bu donanmanın gəmiləri tez-tez Bakının 30-32 mil yaxınlığında görünürdü ki, bu da yerli hakimiyyət orqanlarını ciddi narahat edirdi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinə bolşeviklər tərəfindən təşkil olunan və 1919-cu ilin yazından fəaliyyət göstərən "Xüsusi dəniz ekspedisiyası" xeyli başağırısı gətirirdi. Ekspedisiyanın tərkibinə 20-yə yaxın balıqçı qayıqı və motorlu barkas, həmçinin 200 matros daxil idi. Bu gəmilər Həştərxana gizli yolla neft və neft məhsulları aparır, geriye - Bakıya isə döyüşçü qrupları, silah, döyüş sursatı və s. gətirirdi.

Denikin Azərbaycanın münasibətində təcavüzkarlıq cəhdləri tezliklə özünü açıq-aydın büruzə verdi. Belə ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Dövlət Müdafiə Komitəsinin sədri Nəsim bəy Yusubbəyov, Səməd bəy Mehmandarov, Aslan bəy Səfikürdski, Xudadad bəy Məlik-Aslanov və Məmməd Yusif Cəfərovun iştirakı ilə keçirilən 1919-cu il 21 oktyabr tarixli iclasında Rusiyanın Cənub Silahlı Qüvvələrinin baş komandanının Azərbaycanı nümayəndəsinin 17 oktyabr tarixli münasibəti və Baş Komandan yanında Dəniz İdarəsinin rəisi, vitse-admiral Gerasimovun 1918-ci il 21 sentyabr tarixli məktubu müzakirə olunmuşdu. Sonuncunun məktubunda qeyd olunurdu ki, Rusiya ilə İran arasında bağlanmış 1828-ci il 22 fevral tarixli Türkmənçay müqaviləsinin 8-ci maddəsinə görə, Xəzər dənizində yalnız Rusiya və İran ticarət donanmaları, Rusiya isə hərbi donanmanı saxlaya bilər. Bu məktubda "Ağ Rusiya" tərəfindən Azərbaycanı açıq təhlükəyə ifadə olunurdu. Rusiya "Azərbaycana Xəzər dənizində hərbi donanma saxlamağa və ticarət gəmilərinin rus bayrağından başqa digər bir bayraq altında üzməsinə yol verə bilməzdi".

(II məqalə)

Dövlət Müdafiə Komitəsinin qərarı ilə Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırılmışdı ki, Rusiyanın cənub silahlı qüvvələrinin baş komandanının Azərbaycanı nümayəndəsinə aşağıdakıları çatdırsın: Birincisi, Türkmənçay müqaviləsi traktat kimi Rusiya ilə İran arasında bağlanmış və onlar üçün mütləq ola bilər, ancaq yeni qurulmuş müstəqil dövlət üçün yox; ikincisi, Azərbaycan Xəzər dənizində hərbi dəniz donanmasının komplektləşdirilməsində böyük rus şovinizmi aydın şəkildə özünü göstərirdi. Praktiki olaraq, hərbi dəniz donanmasına slavyanlardan başqa Qafqaz, Orta Asiya, Şimal, yəhudi və başqa azlıqda qalan xalqların nümayəndələri buraxılmırdı. Donanmada "yadların" xidmət etməsinə icazə verməklə çar hökuməti zabit korpusunun "təmizliyini" xüsusilə qoruyurdu. Donanma üçün za-

vinləri və köməkçisi, iki katib və iki kuryerdən ibarət xüsusi hərbi dəniz şöbəsi yaradılmışdı. 1919-cu il dekabrın 5-də Bakı limanında dayanmış "Kars" və "Ərdəhan" kanoner gəmilərini yoxlamaq məqsədilə xüsusi komissiya təşkil olunmuş və həmin gəmilərdən Azərbaycanın sahillərinin müdafiəsində istifadə edilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Bütövlükdə isə Azərbaycanın Xəzər hərbi donanmasının tərkibinə 75 mm, 100 mm və 120 mm çaplı topla silahlanmış iki kanoner gəmisi - "Ərdəhan" və "Kars", "Astrabad", "Göytəpə", "Araz", "Nargin" xidməti və yardımçı gəmiləri, "Oryol" nəqliyyat gəmisi, silahlı "Puşkin" paroxodu, həmçinin lazımi qədər kater var idi.

Həmçinin Bakı Dəniz Aviasiyası Məktəbinin bazasında xüsusi hərbi dəniz aviasiyası məktəbi yaradılması üçün müəyyən tədbirlər görüldü. 1919-cu ilin payızında bu məktəbin maddi-texniki bazası dövlətdən əldə edilmişdi. Bakı şəhər idarəsinin yaratmış olduğu xüsusi komissiya tərəfindən 1919-cu ilin avqustunda məktəbin yerləşdiyi ərazidəki anqaralarda mühərriksiz və pərlənsiz on hidroaeroplan, həmçinin bu aparatlar üçün ehtiyat qanadlar tapılmışdı. 1919-cu il avqustun 19-da hərbi təyarrüçü poruçik Xan Əfşar Temurçin hərbi xidmət üçün Azərbaycan ordusuna qəbul edilmiş, oktyabrın 14-də isə dəniz aviasiyası dəstəsi yaradılmışdı. 1920-ci il yanvarın 26-da Hərbi Şura tərəfindən bu aviadəstənin yeni ştatı təsdiq edilmişdi.

Hökumət tərəfindən, həmçinin donanmanın və hərbi dəniz aviasiyasının texniki vasitələrlə təmin olunması sahəsində də bir sıra tədbirlər görülmüşdü. Belə ki, Antantanın Ali Şurasına Paris sülh konfransında təqdim olunmuş memorandumda Azərbaycan hökuməti xahiş etmişdi ki, müttəfiq dövlətlər ordunun təmin edilməsi ilə yanaşı, donanmasının sualtı qayıqlarla, lazımi qədər mərmilərlə təmin olunması üçün sualtı qayıq, müxtəlif tipli döyüş katerləri, dəniz artilleriya silahları sifariş edilmişdi. Lakin 1920-ci ilin aprel hadisələri ilə əlaqədar, bütün bunları vaxtında almaq mümkün olmadı.

Nurulla ƏLİYEV,
tarix elmləri doktoru,
ehtiyatda olan
I dərəcəli kapitan

carət donanmasına malikdir ki, gəmilər də Azərbaycanın bayrağı altında üzəcəklər. Xarici işlər nazirinə, həmçinin tapşırılmışdı ki, müttəfiqlərin ali komissarı polkovnik Qaskel və O.Uordrop qarşısında etirazını bildirsin.

Tezliklə xarici işlər naziri M.Y.Cəfərovun cavab məktubunda Denikin nümayəndəsinə bildirilmişdi ki, "Xəzər dənizində gəmilərin rus bayrağından başqa digər dövlətlərin bayrağı altında üzməsinin dayandırılması tələbini mənim hökumətim "Könüllü ordu" komandanlığı ilə yaradılmış xeyirxah qonşuluq münasibətlərini pozmaq cəhdi kimi, həmçinin həmin komandanlığın hökumətlə iqtisadi və başqa məsələlər üzrə müqavilə bağlamaq barədə danışıqlar aparmaq istəyi ilə uzlaşmayan aqressiv çıxış kimi qiymətləndirir... Azərbaycan donanması indiyədək olduğu kimi, özünün milli bayrağı altında üzəcəkdir".

Bütün amilləri nəzərə alaraq, Azərbaycan hökuməti ölkənin hərbi-dəniz müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə bir sıra praktiki tədbirlər görmüşdü. Quru qüvvələrin yaradılmasında və hərbi dəniz qüvvələri quruculuğunda hökumət bir sıra obyektiv və subyektiv çətinliklərlə üzləşmişdi. Bu, yalnız hərbi-texniki bazanın zəifliyi ilə yox, eyni zamanda, hərbi-dəniz işlərini dərinlən bilən mütəxəssislərin çatışmamasında özünü büruzə vermişdi.

Keçmiş imperiya silahlı qüvvələrinin elitasını təşkil

bit kadrları hazırlayan əsas məktəb kimi Dəniz Kadet Korpusuna oxumağa yalnız necəbətlili zadəgan və zabit uşaqlarını qəbul edirdilər. Dəniz korpusunun qaydalarına uyğun olaraq, "Məhəmməd dininə ibadət edənlər" müstəsna hallarda "çox yuxarıdan xüsusi icazə ilə" qəbul edilirdi. Bir faktı qeyd etmək kifayətdir ki, donanmanın ən böyük döyüş gəmilərində, o cümlədən "Kars" və "Ərdəhan" gəmilərində faktiki olaraq, ali hərbi təhsil almış heç bir azərbaycanlı zabit xidmət etmirdi. Yalnız "Ərdəhan" və "Astrabad" gəmilərində dəniz xidməti kapitanı Həsən Çilingərzadə və birinci dərəcəli kapitan Gitançızadə xidmət edirdi. Belə bir vəziyyət gəmilərin şəxsi heyətinin tərkibində də özünü göstərirdi. Burada xidmət edən azərbaycanlılar ticarət donanmasından idilər və onların hərbi dəniz xidməti təcrübələri yox idi. Bu amillər donanmanın idarəetmə orqanını yaratmağa imkan vermirdi. Hətta Hərbi Nazirlikdə donanma ilə məşğul olan idarə və ya şöbə yox idi. Xəzər hərbi donanması ilə əlaqədar bütün məsələlər həll olunmaq üçün əvvəllər Nəqliyyat Nazirliyinə verilir.

Buna baxmayaraq, hökumət yenə də hərbi dəniz işlərində müəyyən qaydalar yaratmağa cəhd göstərirdi. Hər şeydən əvvəl bütün hərbi dəniz işlərinin bir hərbi idarədə cəmlənməsi məqsədilə Baş Qərargahın nəzdində 6 ştat vahidi olan, o cümlədən baş adyutant (dəniz zabiti), onun müa-

Moskvada "Xocalıya ədalət!" səsləndirilib

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı qüvvələri, Xankəndidə yerləşən keçmiş Sovet ordusunun 366-cı motoatıcı alayının iştirakı ilə Xocalı şəhərinə hücum edərək azərbaycanlılara qarşı soyqırım törətmişlər.

Həmin gecə 613 soydaşımız, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq və 70 qoca qəddarlıqla qətlə yetirilmiş, meyitlər üzərində təhqiredici hərəkətlərə yol verilmişdir.

Soyqırım zamanı 8 ailənin həyatına son qoyulmuş, 25 uşaq hər iki valideynindən, 130 uşaq isə valideynlərinin birindən məhrum edilmiş, 487 dinc Xocalı sakini ağır yaralanmış və 1275 nəfər girov götürülmüşdür. Girovlardan 150 nəfərin taleyi indiyədək məlum deyil.

Bu faciənin 26-cı ildönümü ilə əlaqədar Moskva şəhərinin Yəhudi Muzeyi və Tolerantlıq Mərkəzində anım mərasimi keçirilib.

Anım mərasimi, Heydər Əliyev Fondunun, Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyi və Rusiya Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilib.

Mərasimdə Rusiyanın tanınmış ictimai və siyasi xadimləri, səfirliklərin və Azərbaycan diasporunun nümayəndələri iştirak ediblər.

Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu Xocalı soyqırım haqqında məlumat verərək bildirib ki, faciə qurbanlarının bir çoxu diri-diri yandırılıb, bir çoxunun isə başı kəsilib, gözləri çıxarılıb, hamilə qadınların cəsədləri üzərində zorakılıq izləri olub. O qeyd edib ki, bu insanları ancaq azərbaycanlı olduqlarına, Qarabağda və Xocalıda yaşadıklarına görə qətlə yetiriblər.

Türkiyənin Rusiyadakı səfiri Hüseyin Dirioz Azərbaycan xalqına Xocalı faciəsinin ildönümü ilə bağlı dərin hüznü başsağlığı verib.

Sonda "Qaranlıqdan qaçarkən" filmi nümayiş etdirilib.

**Kursant
Əli ABİYEV,**
Rusiya Federasiyası
Müdafiə Nazirliyi Hərbi
Universitetinin tələbəsi

Martin 1-dək Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsaitin məbləği açıqlanıb

Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə Yardım Fonduna cari il martın 1-dək 89 milyon 31 min 572,82 manat, 213 min 73,88 ABŞ dolları, 10 min 436 avro və 5 min rubl vəsait yığılıb

Bu barədə AZƏRTAC-a Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondu Azərbaycan Prezidentinin 17 avqust 2002-ci il tarixli Fərmanı ilə yaradılıb. Fond Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin müasir tələblər səviyyəsində inkişafını təmin etmək, onun maddi-texniki bazasını möhkəmləndirmək və zəruri sosial tədbirləri maliyyələşdirmək məqsədilə yaradılıb. Fondun maliyyə mənbəyi Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin maddi-texniki və sosial bazasının möhkəmləndirilməsinə maliyyə köməyi məqsədilə Azərbaycanın ərazisində fəaliyyət göstərən hüquqi və fiziki şəxslərdən könüllülük əsasında daxil olan maliyyə vəsaiti və qanunvericiliklə qadağan edilməyən digər daxilolmalardır.

Fondun əsas vəzifəsi Azərbaycan Respublikasının etibarlı müdafiəsi üçün Silahlı Qüvvələrin inkişafını və onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsini, həmçinin hərbi qulluqçuların sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsini təmin etməkdir.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə 2018-2019-cu tədris ili üçün kursant qəbulu qaydaları

məzunları üçün arayış);

- doğum haqqında şəhadətnamənin və şəxsiyyət vəsiqəsinin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti;
- nikah haqqında şəhadətnamənin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti (evli olduqda);
- uşaqların doğum haqqında şəhadətnamələrinin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti (uşaq olduqda);
- oxuduğu təhsil müəssisəsindən (iş və ya yaşayış yerindən) verilmiş xasiyyət-namə;
- evlər idarəsindən və ya yerli icra hakimiyyəti orqanlarından ailə tərkibi və yaşayış yeri haqqında arayış;
- 4 ədəd rəngli fotosəkil (baş geyimsiz, anfas) - 2 ədəd 3x4 sm ölçüdə və 2 ədəd 4.5x6 sm ölçüdə;
- məhkumluğu barədə arayış;
- 18 yaşa tamam olmayan namizədlər üçün valideynlərin və ya qəyyumlarının notarial qaydada təsdiq edilmiş razılıq ərizələri;
- sakit vəziyyətdə və fiziki yükləndirildikdən sonra EKG;
- qanın ümumi analizi, qan qrupu və rezus-faktor;
- qanın QİÇS və sifilise görə seroloji reaksiyalara dair müayinələrinin nəticələri;
- qanın hepatit C və hepatit B-yə dair müayinələrinin nəticələri;
- sidinin ümumi analizi;
- psixonevroloji, narkoloji, vərəm və dəri-zöhrəvi dispanserlərdən (kabinetlərdən) qeydiyyatda olub-olmaması haqqında arayışlar.

Şəxsiyyət vəsiqəsi, doğum haqqında şəhadətnamə, hərbi qeydiyyat haqqında sənəd və tam orta təhsil haqqında sənədin əsl namizəd tərəfindən şəxsən təqdim edilir.

Ali Hərbi Məktəbə qəbul iki mərhələdə həyata keçirilir:

Namizədlər Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində hərbi həkim komissiyasından keçməlidirlər. Hərbi həkim komissiyasından keçmənin tarixi sənəd qəbulu zamanı qəbul komissiyası tərəfindən bildirilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaşayanlar hərbi həkim komissiyasından Heydər Əliyev adına Hərbi Liseydə (Naxçıvan şəhəri) keçməlidirlər.

Müvafiq yoxlamalardan müvəffəqiyyətlə keçən namizədlərin siyahısı qəbul imtahanında iştirak etmək üçün Dövlət İmtahan Mərkəzinə göndərilir.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə qəbul üçün keçiriləcək test imtahanına hərbi həkim komissiyasından müvəffəqiyyətlə keçmiş namizədlər buraxılır.

Namizədlər Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən ixtisas qrupu üzrə test üsulu ilə keçirilən qəbul imtahanı verirlər. Test imtahanı aşağıdakı fənlər üzrə Azərbaycan dilində aparılır:

- Azərbaycan dili;
- riyaziyyat;
- fizika;
- kimya;
- xarici dil.

Namizədlər Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçirilən qəbul imtahanı əsasında qəbul edirlər.

QEYD: Təhsil haqqında sənəd təqdim etməyən namizədlər Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçirilən qəbul imtahanlarına buraxılmırlar.

Sənədlər Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində qəbul olunur (ünvan: Bakı şəhəri, Admiral Naximov küçəsi, 18. Əlaqə telefonu: 479-78-40).

Naxçıvan Muxtar Respublikasında yaşayanlar sənədlərini Heydər Əliyev adına Hərbi Lisey (Naxçıvan şəhəri) təqdim edirlər (əlaqə telefonu: 544-00-15, 544-00-16).

Test imtahanının keçirilmə tarixi Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən müəyyənləşdirilir.

I. Ümumi müddəalar:

Tədris dili: Azərbaycan dili;
Təhsil forması: əyani;
Təhsil müddəti: 4 il;
İxtisas bölgüsü: 1-ci kursun əvvəlində;

Yaş həddi: cari ildə mülki ümumtəhsil müəssisələrinin tam orta təhsil səviyyəsini bitirmiş, 15 sentyabr 2018-ci ilə qədər 17 yaşa tamam olan və 19 yaşa tamam olmayan Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşları qəbul edirlər.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə qəbul olan kursantlar təhsil müddətində bütün təminat növləri ilə təmin olunur və ayda 127 AZN məbləğində müavinət alırlar. Təhsili və fərdi intizamı ilə fərqlənən əlaç kursantların aylıq müavinətlərinə qanuna müvafiq qaydada əlavələr edilir.

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin məzunlarına hərbi ixtisaslarla yanaşı, müvafiq mülki ixtisas üzrə bakalavr dərəcəsi də verilir.

II. Sənədlərin qəbulu:

Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinə qəbul olmaq istəyən namizədlər 1 aprel 2018-ci il tarixdən ərizə ilə məktəbin rəisinə müraciət etməlidirlər. Ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə olunmalıdır:

- şəxsən yazılmış tərcümeyi-hal (əlyazma ilə 1 nüsxədə və çap edilmiş 2 nüsxədə);
- tam orta təhsil haqqında sənədin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti (cari ilin

Hərbi texnikalar, silahlar

"Xızır" zirehli maşını

Bu yaxınlarda Türkiyənin "Katmerçilər" şirkətinin istehsal etdiyi "Xızır" zirehli maşınının ballistik testləri həyata keçirilib.

Sınaqlar zamanı zirehli maşının mina və partlayıcılarla qarşı davamlılığı yoxlanılıb. Müasir texnikadan silahlı qüvvələr və hüquq mühafizə orqanlarında istifadə ediləcək. Keçirilən sınaqlar zamanı "Xızır" zirehli maşının müxtəlif yolda, suda hərəkəti də yoxlanılıb və uğura nail olub. Maşının müasir komanda-nəzarət, silahların daşınması, am-

bulans, kəşfiyyat kimi konfigurasiyalarının da hazırlanması mümkündür. Taktiki-texniki xüsusiyyətlərinə gəldikdə isə "Xızır" zirehli maşını altısilindri 298Kw gücündə dizel mühərriki ilə təchiz olunub, onun maksimal sürəti saatda 110 kilometr təşkil edir. Uzunluğu 5570 mm, eni 2490 mm, hündürlüyü 2610 millimetrdir. "V" şəkilli gövdəyə malik olan zirehli maşının yan hissəsində iki qapı, arxa hissəsində isə bir qapı quraşdırılıb. Zirehli texnikadan atəş açmaq üçün hər iki tərəfində dörd ədəd, arxa hissəsində isə bir ədəd mazzəl (ambrazur) da quraşdırılıb.

Hazırladı:
Svetlana YUSUBOVA,
"Azərbaycan Ordusu"

İdman

Boksçularımız Belarusda altı medal qazanıblar

Gənc boksçulardan ibarət Azərbaycan yığması Belarusun Qomel şəhərində təlim-məşq toplanışı çərçivəsində beynəlxalq turnirdə qüvvəsini sınaıyıb.

Keçmiş SSRİ çempionu Aleksey Yukovun mükafatları uğrunda keçirilən yarışda baş məşqçi Vaqif Şirinov 15 idmançıya şans verib. Turnirdə millimizin üzvləri 4 qızıl və 2 gümüş medal qazanıblar. Təmsilçilərimizdən Maqşud Xasmətov (49 kq), Nurlan Səfərov (60 kq), Səbuhi Abışov (64 kq) və Məhəmməd Yusifov (69 kq) bütün rəqiblərinə qalib gələrək, fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıblar. Yalnız finalda məğlub olan Əflatun Babayev (52 kq) və İsmayıl Yaqubov (91 kq) isə ikinci yerlə kifayətləniblər.

Stolüstü tennisçimiz Latviya turnirində fəxri kürsüdə yer alıb

Latviyada stolüstü tennis üzrə "Riqa gənclərinin kuboku" turnirində yekun vurulub. Yeniyyətə idmançılar arasında keçirilən yarışda iştirak edən tennisçimiz Mərzyyə Nurmətova turniri bürünc medalla başa vurub.

Qeyd edək ki, turnirdə ölkəmizi məşqçi Qulu Quliyevin rəhbərliyi altında altı idmançı təmsil edib.

Azərbaycan atleti Minskə gümüş medala sahib olub

Minskə atletika üzrə beynəlxalq turnir keçirilib. Yarışda ölkəmizi 10 atlet təmsil edib.

Üç təkənla tullanma yarışlarında milli komandamızın üzvü Səid Nəcəfzadə 14 metr 98 santimetr nəticə ilə gümüş medala sahib olub. "Ümid" idman klubunun yetirməsi olan S.Nəcəfzadə yarışa şəxsi məşqçisi Elvin Əliyevin rəhbərliyi altında hazırlaşılıb.

Karateçilərimiz Zalsburqda "Karate-1 Seria A" turnirində iştirak edəcəklər

Karate üzrə Azərbaycan milli komandasının əsas və əvəzedici heyətinin bir neçə üzvü 2-4-də Avstriyada "Seria A" turnirində iştirak edəcək.

Dünya Karate Federasiyasının (WKF) "Karate-1" yarışlarından olan Zalsburq mərhələsində səkkiz idmançımız mübarizə aparacaq. Qadınlardan Nuranə Əliyeva (50 kq), İlahə Qasımova (55 kq), kişilərdən isə Rafiz Həsənov və Tural Ağalarzadə (ikisi də 67 kq), Samir Məmmədov (75 kq), Ayxan Mamayev və Penah Allahverdiyev (84 kq) və Asiman Qurbanlı (84 kq-dan yuxarı) tatamiyə çıxacaqlar.

Beynəlxalq hakimlər Cahangir Babayev və Vüqar Kərimov nüfuzlu turniri idarə edənlər arasında olacaq.

Qeyd edək ki, turnirdə 88 ölkədən 1597 idmançı medallar uğrunda mübarizə aparacaq.

Stolüstü tennisçimiz "Çexiya Open" çempionatından bürünc medal qazanıb

Xodonin şəhərində Beynəlxalq Stolüstü Tennis Federasiyasının reyting yarışlarına daxil olan "Çexiya Open" çempionatı keçirilib.

148 oğlan idmançının qatıldığı çempionatda Azərbaycanı yığmamızın üzvü Yu Xinhang təmsil edib.

Tennisçimiz turniri üçüncü yerdə başa vurub.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Baş redaktor
polkovnik-leytenant
İlham BEHBUDOV

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik Şofəat Mehdiyev küçəsi 144.
"Qızıl Şorq" hərbi şəhərciyi

Növbətçi

leytenant
Günay TAĞIYEVA

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur.
"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində səhifələndirilib. "Hərbi nəşriyyat"ın mətbəəsində hazırlanan diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara rəy verilmir, təqdim edilən yazılar müəlliflə qaytarılır.
Qəzeti mod.gov.az saytıdan oxuya bilərsiniz.

Lisensiya № 361

Sifariş № 71

Nüsxə 3510